

BRUNCLAIR, Victor J., dichter, essayist, criticus en romanschrijver (Antwerpen 18 oktober 1899 - Lagelund, Sleeswijk-Holstein 21 november 1944). Debuteerde – onder pseudoniem Geert Barde-meyer – met adolescentenlyriek in het studenten-tijdschrift *De Goedendag*, waarin hij naderhand, samen met en onder invloed van Paul van Ostaijen, naar het humanitair expressionisme evolueerde. In

1917 verschenen, in dit tijdschrift, enkele unanimistische gedichten, maar vooral vinnige politieke essays, polemieken en pamfletten (onder pseudoniemen J. Fikkens en Lirio), waarin hij zijn revolutionaire ideeën verkondigde. Hij nam stelling in het activisme, schaarde zich in het Vlaamsch Verbond aan de zijde van de „actieven” tegen de „passieven” en vatte onder hen post bij de middenfractie, die, zonder anti-Belgisch te zijn, streefde naar een autonoom Vlaanderen. Hij verzette zich heftig tegen de romantische taalstrijd van de V.B. en de Blauwvoeterij, en eiste in de politiek „het denken als richtsnoer voor de daad”. Deze „realpolitische” denkbeelden ontwikkelde hij verder, onder invloed van de Duitse Aktionsgruppe (Hiller, Rubiner) en de geestesliga van H. Barbusse, in de tijdschriften Staatsgevaarlijk (1919) en Opstanding (1920-'21), het orgaan van de Vlaamse Clarté-groepen, waarop hij met zijn strijdvaardig proza zijn stempel heeft gedrukt. Tegelijk werkte hij in dezelfde geest ook mee aan De Nieuwe Wereldorde – Internationale Revue der Gedachte-Beweging (1920). In 1919 was hij medestichter van het literaire tijdschrift Ruimte (1920-'21). In dit blad en daarna in Vlaamsche Arbeid (tot 1930) trad hij weer op met gedichten, maar toch vooral met (ten onrechte ongebundeld gebleven) theoretische en polemische geschriften, waarin hij een verzoening nastreefde van de sociaal-politieke actie en het dichterschap. Zijn voornaamste creatieve werk uit die periode bestaat uit de verzenbundel De Dwaze Ronschouw (1926) en de allegorische roman De Monnik in het Westen (1929), waarin hij de ineenstorting uitbeeldde van zijn dubbele droom: de socialistische heilsstaat en het rijk van de vrije, dichterlijke geest. Een en ander stond in verband met de dreiging van het fascisme, waartegen hij in 1937 het felle essay Het Heilige Handvest publiceerde. Toen Brunclair in december 1942, als secretaris-hoofdredacteur van de Koninklijke Vlaamse Opera te Antwerpen op grond van een valse aanklacht werd gearresteerd, was het vanwege dit geschrift dat men hem nooit meer heeft vrijgelaten. Hij stierf op 21 november 1944 in het concentratiekamp te Lagelund.

LITERATUUR: P. de Wispelaere, *V. J. Brunclair* (Monografieën over Vlaamse letterkunde, nr. 12, 1960).

PAUL DE WISPELAERE